

Bijlage 1 De minimumlijst Grieks

De minimumlijst Grieks bestaat uit drie delen: I vormleer, II syntaxis, III stilistische middelen. Deel I en II bevatten een opsomming van de taalkundige verschijnselen die kandidaten moeten kennen. De terminologie in deze lijst wordt bij de kandidaten bekend verondersteld. Er is zo veel mogelijk gekozen voor een Nederlandse terminologie. In een aantal gevallen is de voorkeur gegeven aan het gebruik van een technische term, zoals indicativus en nominativus. Soms is er om praktische redenen voor gekozen twee termen naast elkaar te hanteren (bij voorbeeld lijdend voorwerp / object, i.v.m. een term als objectsinfinitivus); dit is aangegeven door middel van een schuine streep. Deel III bevat een overzicht van stilistische middelen die door de CEVO bekend worden verondersteld. Er is een aanvulling voor de drie kernauteurs opgenomen. Afhankelijk van het gekozen pensum kunnen er door de VCKT aanvullingen op deze auteursgebonden lijsten worden opgenomen in de syllabus.

Sommige onregelmatige vormen in deze lijst zijn met meer of minder moeite in het bij het examen toegestane woordenboek of in de grammaticakatern te vinden. Ze zijn hier opgenomen, omdat de CEVO bij de inschatting van de beschikbare tijd voor de vertaalopgave ervan uitgaat dat deze vormen behoren tot de parate kennis van de leerlingen en dus niet behoeven te worden opgezocht. Uit het opnemen van zulke vormen in de lijst mag daarom niet de conclusie getrokken worden dat andere onregelmatige vormen die ook in het woordenboek te vinden zijn per definitie worden geannoteerd bij de vertaalopgave.

Deel I Vormleer

1 Lidwoord

2 Zelfstandige naamwoorden

De verbuiging / uitgangen van:

- de α/η -stammen
- de o-stammen; van de contracta alleen $\nu\omicron\tilde{\varsigma}$, niet $\delta\sigma\tau\omicron\tilde{\nu}$
- de medeklinkerstammen, inclusief de stammen op $-\iota$, $-v$ en $-\epsilon v$; inclusief $Z\epsilon\acute{\upsilon}\varsigma$ en $\nu\alpha\tilde{\upsilon}\varsigma$; exclusief de onzijdige woorden van de sigmastammen op $-\alpha\varsigma$, zoals $\tau\omicron\ \kappa\rho\acute{\epsilon}\alpha\varsigma$; exclusief $\eta\ \alpha\iota\delta\acute{\omega}\varsigma$.

3 Bijvoeglijke naamwoorden

De verbuiging / uitgangen van:

- de α/o -stammen, exclusief die op $-\omicron\tilde{\upsilon}\varsigma$
- de medeklinkerstammen, inclusief $\mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha\varsigma$ en $\pi\omicron\lambda\acute{\upsilon}\varsigma$ en het type $\tau\alpha\chi\acute{\upsilon}\varsigma$; inclusief het type $\alpha\lambda\eta\theta\acute{\eta}\varsigma$ etc (niet de contractie in $-\alpha$, zoals bijvoorbeeld $\acute{\upsilon}\gamma\iota\tilde{\alpha}$).
- De vorming en verbuiging van de vergrotende en overtreffende trap, inclusief de vormen $\eta\tau\tau\omega\nu$, $\kappa\rho\epsilon\acute{\iota}\tau\tau\omega\nu$, $\beta\epsilon\lambda\tau\acute{\iota}\omega\nu$, $\acute{\alpha}\mu\epsilon\acute{\iota}\omega\nu$, $\mu\epsilon\acute{\iota}\zeta\omega\nu$, $\pi\lambda\epsilon\acute{\iota}\omega\nu$ en de vormen $\kappa\rho\acute{\alpha}\tau\iota\sigma\tau\omicron\varsigma$, $\beta\acute{\epsilon}\lambda\tau\iota\sigma\tau\omicron\varsigma$, $\acute{\alpha}\rho\iota\sigma\tau\omicron\varsigma$, $\mu\acute{\epsilon}\gamma\iota\sigma\tau\omicron\varsigma$, $\pi\lambda\epsilon\acute{\iota}\sigma\tau\omicron\varsigma$; van de vergrotende trap op $-(\iota)\omega\nu$ / $-(\iota)\omicron\nu$ alleen de ongecontraheerde vormen.

4 Bijwoorden

De vorming, inclusief de vergrotende en overtreffende trap; inclusief de vormen $\mu\acute{\alpha}\lambda\alpha$, $\mu\acute{\alpha}\lambda\lambda\omicron\nu$, $\mu\acute{\alpha}\lambda\iota\sigma\tau\alpha$ en $\eta\acute{\kappa}\iota\sigma\tau\alpha$.

5 Telwoorden

De verbuiging van εἶς, οὐδείς en μηδείς.

6 Voornaamwoorden

De verbuiging van de voornaamwoorden, exclusief:

- de indirect reflexiva (οὗ, οἷ, ἔ, σφεῖς, etc.)
- de gecontraheerde vormen van ἑαυτοῦ etc.
- de krasisvormen van ὁ αὐτός etc.
- de vormen (ὅ)του, (ὅ)τω, ἄττα en ἄττα.

7 Werkwoorden

De vorming en vervoeging / verbuiging van:

- actief, medium en passief
- enkelvoud en meervoud (de dualis niet) van: indicativus, coniunctivus, optativus, imperativus (hiervan alleen de 2^e personen)
- participia in alle naamvallen
- infinitivi

Augment en reduplicatie (exclusief vormen met dubbel augment, zoals ἐώρων).

Vormen van praesens en imperfectum

- De thematische werkwoorden, exclusief de contracta met o-stam.
- De athematische werkwoorden
- εἶμι en εἴμι (behalve het imperfectum van εἴμι).

Vormen van de aoristus

- De regelmatige sigmatische aoristus (inclusief de werkwoorden op -νυμι en de vormen ἔδοξα en ἀπώλεσα) en pseudo-sigmatische aoristus.
- De stamaoristi ἔβην, ἔστην, ἔδυν, ἔφυν, ἔγνω.
- De aoristi van τίθημι, ἵημι, δίδωμι
- De volgende thematische aoristi: ἤγαγον, εἶλον, ἠσθόμην, (ἀπ)έθανον, (ἀπ)ωλόμην, ἀφικόμην, ἔβαλον, ἐγενόμην, ἦλθον, ἠύρον, ἠρόμην, ἔσχον, ὑπεσχόμην, ἔλαβον, εἶπον, ἔλιπον, ἔμαθον, εἶδον, ἔπαθον, ἐπιθόμην, ἔπιον, ἔπεσον, ἐπυθόμην, ἔτεκον, ἔτραπον, ἔτυχον, ἤνεγκον, ἔφυγον.
- De regelmatig gevormde aoristus op -θην en de vormen ἐβλήθην, ἐκλήθην, ἐρρήθην, ἐμνήσθην, ᾤφθην, ἠύρέθην.
- Van de passieve / intransitieve aoristi op -ην alleen de vormen διεφθάρην en ἐφάνην.

Vormen van het perfectum en plusquamperfectum actief, exclusief de coniunctivus, optativus en imperativus.

- De regelmatige gevormde kappa-perfecta.

Van het plusquamperfectum de uitgangen: -η, -ης, -ει, -εμεν, -ετε, -εσαν.

- De perfecta ἀκήκοα, (ἀπ)όλωλα, βέβηκα, βέβληκα, γέγονα, εἶρηκα, ἐλήλυθα, ἠύρηκα, λέλοιπα, πέποιθα.
- De perfecta δέδοικα, ἔστηκα, οἶδα, τέθηκα met hun onregelmatige vervoeging.

Vormen van het perfectum en plusquamperfectum medium / passief, exclusief de coniunctivus, optativus en imperativus.

- De perfecta ἀφῖγμαι, βέβλημαι en εἶρημαι.

Vormen van het futurum, exclusief de optativus.

- De regelmatig gevormde sigmatische futura en futura attica.

- De futura ἀκούσομαι, (ἀπο)θανοῦμαι, βουλήσομαι, γενήσομαι, γνώσομαι, δόξω, ἔξω, ἐρῶ, ἔσομαι, εὐρήσω, οἴσω, ὄψομαι, πεσοῦμαι, σχήσω, φανήσομαι, φεύξομαι.

Nota bene: Onregelmatige werkwoordsvormen die niet in de bovenstaande lijst voorkomen, maar duidelijk herkenbaar zijn (bijv. ἐτέλεσα, ἐκελεύσθην) worden in principe niet geannoteerd.

II. Syntaxis

1 Congruentie

Het begrip congruentie / congrueren met.

Congruentieregels met betrekking tot:

onderwerp - persoonsvorm

onderwerp - naamwoordelijk deel van het gezegde
bijstelling

antecedent van het betreffende voornaamwoord

bijvoeglijke bepaling

predicatieve bepaling.

2 Gebruik van het lidwoord

- Het regelmatig ontbreken van het lidwoord bij een predicatieve bepaling en bij het naamwoordelijk deel van het gezegde.
- Het zelfstandig gebruik van bijvoeglijke naamwoorden, participia, infinitivi (zonder aanvullingen) en voorzetselgroepen.
- Het lidwoord bij eigennamen.
- Het lidwoord bij αὐτός en bij πᾶς.
- De verbindingen ὁ μὲν... ὁ δέ... en οἱ μὲν... οἱ δέ...

3 Functies van naamvallen

Nominativus

- onderwerp.
- naamwoordelijk deel van het gezegde.

Genitivus

- bijvoeglijke bepaling, inclusief de genitivus obiectivus.
- als aanvulling bij werkwoorden en bijvoeglijke naamwoorden.
- bijwoordelijke bepaling van vergelijking en tijd.
- in de genitivus absolutus.

Dativus

- meewerkend voorwerp.
- als aanvulling bij werkwoorden en bijvoeglijke naamwoorden.
- die de bezitter uitdrukt.
- bijwoordelijke bepaling van middel, wijze, maat en tijd, reden en oorzaak.

Accusativus

- lijdend voorwerp
- onderwerp in de a.c.i. en a.c.p.
- bijwoordelijke bepaling van richting, tijdsduur, afstand en betrekking.

Vocativus

Aanspreekvorm.

4 Voorzetsels

Het gebruik van de naamvallen bij voorzetsels.

5 Trappen van vergelijking

Het gebruik en de betekenis van vergrotende en overtreffende trap; inclusief ὡς en ὄτι + overtreffende trap.

6 Voornaamwoorden

Het gebruik van de voornaamwoorden, exclusief de relatieve aansluiting en attractie.

7 Werkwoorden

Het gebruik en de betekenis van:

- actief, medium en passief .
- deponentia.

Tijdsgebruik en aspect

Het gebruik en de betekenissen van de bij de vormleer genoemde tijden, inclusief het praesens historicum.

De volgende aspectwaarden:

- praesens en imperfectum: duur / poging / herhaalde handeling.
- aoristus: punctueel / constaterend, begin- en eindpunt van een handeling.
- perfectum en plusquamperfectum: een toestand als het resultaat van de handeling.

Het gebruik en de betekenis van:

Indicativus

- realis en irrealis

Coniunctivus

- in hoofdzinnen: aansporing, twijfel, verbod
- in bijzinnen met ἄν: gebeurtenis in de toekomst, herhaalde handeling / algemene gebeurtenis
- doelaangevend
- na werkwoorden van vrezin

Optativus

- hoofdzinnen met ἄν: mogelijkheid (vaak in combinatie met een optativus in de bijzin zonder ἄν), bescheiden mening, vriendelijk bevel.
- in hoofdzinnen zonder ἄν: wens.
- ter vervanging van indicativus of coniunctivus in bepaalde bijzinnen bij een hoofdzin in verleden tijd.

Imperativus

De infinitivus

- de begrippen gelijktijdig(heid), voortijdig(heid) en natijdig(heid)
- in a.c.i. en n.c.i
- als subject en object

- na πρίν en ὥστε
- als aanvulling bij werkwoorden (inclusief ἔχω) en bijvoeglijke naamwoorden.

Het participium

- de begrippen gelijktijdig(heid), voortijdig(heid) en natijdig(heid)
- bijvoeglijk, zelfstandig en predicatief gebruik
- het participium futurum met doelaangevende betekenis
- in een genitivus absolutus met uitgedrukt onderwerp
- de participiumpartikels ἄτε, ὡς en καί(περ)
- als aanvulling bij τυγχάνω en λανθάνω en bij παύομαι en ἄρχομαι
- in a.c.p en n.c.p. bij werkwoorden die een gevoel of waarneming uitdrukken, inclusief οἶδα.

8 Vraagzinnen

Directe en indirecte vragen, inclusief vraagpartikels.

Deel III Stilistische middelen

De CEVO gaat ervan uit dat de kandidaten vertrouwd zijn met de volgende stilistische en narratologische begrippen:

afgebeelde (= de realiteit waarnaar het beeld in een vergelijking verwijst)

allitteratie

alwetende verteller

anafoor

antithese

asyndeton

beeld (= datgene wat in een vergelijking naar de realiteit verwijst)

chiasme

climax

dramatische ironie

ellips

eufemisme

ironie

litotes

metafoor

pars pro toto

pathos

polysyndeton

prospectieve elementen

punt van overeenkomst (tussen beeld en afgebeelde)

raamvertelling

retorische vraag

retrospectieve elementen

ringcompositie

vergelijking

versnelling / vertraging

vertellerscommentaar

vertelperspectief

verteltempo

verteltijd / vertelde tijd

woordplaatsing aan het begin / einde van een regel / zin

Aanvullend voor Herodotus:

epanalepsis
woordherhaling

Aanvullend voor Homerus:

dactylische hexameter
enjambement
epitheton ornans
formule
homerische vergelijking
metrische effecten van de afwisseling dactylus - spondee
typische scène

Aanvullend voor tragedie:

enjambement
stichomythie

NOTA BENE: wanneer in vragen het begrip **tekstelement** wordt gehanteerd, wordt daarmee bedoeld: een woord, een woordgroep, een bijzin of een zin.

Spellingsregels ten aanzien van Griekse eigennamen

Ten aanzien van de spelling van de Griekse eigennamen hanteert de CEVO de volgende regels:

1. Uitgangspunt vormt de Lijst van namen uit de Griekse en Romeinse oudheid, in Van Dale, Groot woordenboek der Nederlandse taal, 13e herziene uitgave 1999.
2. Bij eigennamen die niet in deze lijst voorkomen hanteert de CEVO de spelling die aansluit bij die van de bovengenoemde lijst.
3. Bij citaten uit vertalingen / artikelen wordt de door de vertaler / schrijver gehanteerde spelling gehandhaafd. Kandidaten dienen zich ervan bewust te zijn dat er ten aanzien van de spelling van Griekse eigennamen verschillende conventies bestaan.